

Javorové světy

Pro sourozence Ulrychovy je rok 2024 jubilejní. Hanka (75) ani Petr (80) ovšem nejsou přáteli oslav. Do letošního roku vstoupili v plné síle a rovnou se třemi soubory. Jde o Javory klasik (s cimbálem a houslemi), Javory beat (v bigbítovém obsazení) a o Hradišťan s Jiřím Pavlicou. Jedním z těch, kteří je nějakou dobu na neprošlapané javorové cestě doprovázeli, byl soupevník Ladislav Kopecký, textař a scenárista, který s Petrem vytvořil více než 40 písní. Mnohé z nich se staly trvalou součástí repertoáru. Také on, stejně jako Petr, slaví letos v plné síle osmdesátiny.

TEXT: LADISLAV KOPECKÝ, FOTO: ARCHIV P. ULRYCHA A L. KOPECKÉHO

LK: Texty k písničkám jsem začal psát náhodou. V té době jsme se s kapelou, ve které hráli Tony Viktora, Tomáš Klebník, Jarda Helešic, Honza Vytrhlík a zpíval Saša Jurman, toulali po pražských barech a kavárnách. Byl začátek sedmdesátých let, doba normalizačních

zákazů a nařízení. Museli jsme nahradit původní anglické texty písniček texty českými. Když jsem se snažil sladit rytmus hudby s rytmem češtiny, našel jsem novou radost, která mi vydržela dodnes.

S Petrem jsem se poprvé setkal v roce 1973. Už tehdy s Hankou vyčnívali

nad popovou scénou a v mé privátní hitparádě patřili na přední místo. Natočili desku Hej dámy, děti a páni – písničky lehké jako pírkó, se zpěvnou melodičkou, zajímavou barvou dvojhlasů, výjimečnými hlasovými dispozicemi Hanky, bigbítovým drajvem, prvními folklorními

názvuky a skvěle swingujícím Bromovým orchestrem, s nímž vystupovali. Petr měl v té době za sebou také zásadní desku Odyssea, která však byla rychle zakázána.

Takové písničky jsem chtěl psát, takové bych rád textoval. Nabídl jsem tedy Petrovi spolupráci. Potřeboval otextovat písničku Rickyho Nelsona Garden Party, tak mi to na zkoušku svěřil. Definitivně jsme se dali dohromady spoluprací na divadelním provedení Nikolý Šuhaje loupežníka. Petrovu desku, která mimo jiné obdržela (1974) cenu časopisu Mladý svět Bílá vrána za nejkvalitnější původní českou tvorbu v oblasti populární hudby, jsme převedli do scénáře komorního muzikálu pro divadlo Ateliér (dnešní Ypsilonka).

Pozval nás tam Pepík Mára, manažer divadla a nedoceněná osobnost toho dusného období. Sešla se vynikající společnost – režisér Roháč, herci Landovský, Krampol nebo Císler. K tomu Hanka, Petr a výborní muzikanti Josef Hanák a Ondrůj, Zdeněk Šmukař, Víta Slouka a Petr Oliva. Začala horečná práce. Celá moravská sestava se usadila na matracích v mém podkrovním malostranském bytě, který se proměnil na zkušebnu, šatnu, kantýnu a noclehárnu. Všechno se řešilo společně, s vehemencí kočovné společnosti, bez dlouhých řečí. Byli jsme naladěni na stejnou frekvenci. V březnu 1975 se odehrála premiéra, následovalo 300 repríz. Nikola Šuhaj nás poznamenal v nejlepším slova smyslu. Zažili jsme spoustu srandy a neuvěřitelných příběhů. Mísilo se těsto, ze kterého se pekly Javory. Javory jako písnička, Javory jako hudební skupina, Javory jako směr.

PU: Nikola byl průlom do normalizační vozové hradby. Cenzoři si se soudruhům Olbrachtem nevěděli rady. Je třeba dodat, že jevištní podoba Nikolý Šuhaje byla do značné míry dílem a improvizací Pavla Landovského. Postava četnického strážmistra Šroubka, to byla voda na jeho mlýn. Policajty měl zvládnuté dokonale.

LK: Měl jsem to štěstí, že jsem mohl být u zrození Javorů a pak se na skupinové

práci a dění nějakou dobu podílet. Javory, společenství okolo Hanky a Petra, měly dobrý genetický základ. Narodily se z hledání kořenů, pramenů a pramínků dávno zapomenutých. Z touhy porozumět řeči trávy a stromů. Z opravdovosti prostého a obyčejného světa našich předků. Z víry a pokory, z naléhavého hlasu srdce, z neokázalosti, z obyčejného a vroucího zpívání s houslemi a cimbálem. Naše spolupráce byla založena na čiré radosti a kamarádství.

První původní písničkou, kterou jsem dělal na Petrovu hudbu, byla některá z alba Meč a přeslice (vyšlo 1975). Petr projevil velkou důvěru, když mi svěřil všechny texty na albu, přestože je sám zdatným textařem. Na Krále Ječmínka jsem napsal i hudbu. Na desce jsou oživeny známé příběhy Starých pověstí českých. Někde baladicky a se vši jakoby buditelskou vážností, jinde humorně a s nadhledem. Album zůstalo ve stínu Nikolý Šuhaje, ale některé písničky se hrají dodnes (Housle a mříž, Král Ječmínek).

PU: Nade mnou se osm let po 21. srpnu 1968 stále vznášel zákaz vystupování v televizi. Moje písničky se nehrály ani v rozhlasu. Vystoupením na festivalu mohla theoreticky tato bariéra padnout. Vrcholnou záležitostí byl festival Bratislavská lyra. Shlíželi jsme na něj s jistým despektem, ovlivnění prohlášením

legendárního hudece Jožky Kubíka, který na pozvání do festivalové Strážnice odpověděl: „Medzi ožralých ľudí nás pusťte, tam sa ukáže.“

Nakonec jsme do toho v roce 1976 šli. Napsal jsem klenutý hymnus a Laďa dodal slova inspirovaná valašskou krajinou

S Petrem jsem se poprvé setkal v roce 1973. Už tehdy s Hankou vyčnívali nad popovou scénou a v mé privátní hitparádě patřili na přední místo.

jeho předků a srdce. Píseň Javory dostala stříbrnou Bratislavskou lyru, v diváckém hlasování skončila první.

Úspěch v Bratislavě nás naladil. V té době jsme už připravovali písničky na novou desku a zdálo se, že jedna z nich by mohla průlom do cenzurní hradby ještě zvětšit. Přihlásili jsme ji do soutěže Děčinská kotva. Píseň Jízda králů tam došla v roce 1979 na bronzový stupeň a stala se stálíci javorovského repertoáru.

Občas jsme společně vyrazili do terénu. Bigbíták a jazzman. Horňácko,

Valašsko, pražské jazzové kluby. K nezapomenutelným zážitkům patří návštěva Mikulčic a paní Hřebačkové, vdovy po Fanošovi Mikuleckém, autorovi Cesty zarúbané a dalších „lidových písní“ (Víněčko bílé, V širém poli studánečka atd.). Zlidověly natolik, že jméno autora zůstalo opomenuto a zbylo pouze označení „lidová píseň“. Jaký paradox a jaká pocta autorovi!

Ta návštěva byla jednou z mnohých výprav za hledáním kořenů a skrytých pramenů. Věděli jsme, že je v nich velká síla. Šlo o to, jak s ní zacházet. Jak spojit slovo a muziku, aby to nebyla jenom pietní chvála něčeho krásného, čirého a zapomenutého. Byli jsme zvědaví, co se stane s pramenem daleko od míst,

Petr Ulrych a Jiří Krampol v roli strážmistra v představení Nikola Šuhaj loupežník

kde poprvé vyrazil ze země. Co se stane, když se smísí s jinými vodami? Tak se rodily Javorý a první zcela javorovská deska Ententýny. V muzikantské sestavě Javorů byli Josef Hanák (kontrabas), Petr Oliva (cimbál), Josef Ondrůj (housle, viola, zpěv), Jan Šafařík (housle, zpěv) a také Jiří Pavlica (housle, zpěv). Ententýny daly odpověď na to, kdo jsme, odkud a kam kráčíme a na čem nám záleží.

Rádi vzpomínáme taky na divadelní hru Jeho Excelence býk Klemens.

Napsal ji litevský autor Kazys Saja a v Mahenově divadle v Brně ji režisoval Pavel Hradil. V podtitulu se uvádí „lidová hudební komedie“. Napsali jsme do ní písničky a byla to velká radost. Krásné pohádkové podobenství vyrůstá z folklorních kořenů. Býk Klemens, kult, kterému se lidé klaní, stará touha „mít“ a „hromadit“, balast majetku, ve kterém se utápí láska, přátelství i svědomí. Příběh vede diváka k závěru, že lepší a bohatší život nesmí být vykoupen ztrátou charakteru a svědomí. Chtěli jsme, aby do litevské vesnice Devětbědu prosákl i kus Moravy, a myslím, že se to díky těm písničkám povedlo. A také díky tomu, že brněnští herci bývají výteční zpěváci.

Kopecký s kytaristou Antonínem Viktorou

odvezla k výslechu. Byla už noc a vyslychající policajt byl společensky unaven. Připomínal strážmistra Flanderku ze Švejka. Když se snažil všechno zrekapitulovat a zapsat, nastal problém. Nejdřív nás s Jožkou měl za viníky, kteří nástroj zdemolovali, a posléze za sourozence Ulrychovy. Jeho stav se zhoršoval, alkohol dělal své a debata se vlekla do svítání, než jsme byli propuštěni. Bylo léto a za rohem se otvíral ovocný trh. Šli jsme na snídani a pak na hotel, kde nám byla předána Zlatá lyra za píseň Kámen. Dal jsem ji do kufru a nastoupil do vozu. Konečně domů! Auto se rozjelo ztuha, jakoby na obrubník. Bylo to moje zavazadlo, které jsem nechal před koly. Lyra byla na dvě části, a tak alespoň každá z mých malých dcer dostala kousek. Píseň Kámen se stala jedním

Rudolfinum 2022

ze základních kamenů další javorovské desky, která dostala název Bylinky.

LK: Když vznikalo album Bylinky (1985), už jsme měli s Petrem velký kus cesty za sebou. Zvykl jsem si na jeho styl práce vystudovaného leteckého inženýra. Ostře ořezané tužky, barevné pastelky, přesný plán... To vše ale bralo po startu zasně a začínal spontánní mumraj a chaos, z nichž se kupodivu klubaly věci. Byli jsme především kamarádi, v tom, co jsme dělali, nikdy neexistoval kalkul na konečný efekt. Písničky vznikaly z naladění na stejné vlnové délky, ze vzájemného respektu a velmi podobného vnímání světa. Některé se rodily na telefonních linkách mezi Prahou a Brnem, doladovaly se při setkáních v Brně nebo v Praze, na kterou

Kopecký s legendárním jazzmanem Janem Konopáskem na Kampě

moravská sestava pořádala doslova kobercové nálety a devastovala své tamní soupeřníky demižony vína, klobásami a škvarky.

Oblíbeným místem letních setkání se staly Velké Karlovice. K nezapomenutelným zážitkům patřil legendární pochod na Petrovu chalupu, umístěnou poměrně vysoko na hřebeni. Nešlo by o nic zvláštního, kdyby kdosi nerozhodl, že půjdeme k cíli přímo čili vzdušnou čarou. Startovalo se po půlnoci z hospody. Ze zatažené oblohy se snášel déšť. Ing. Ulrych coby letecký konstruktér a navigátor vytyčil azimut. Skleněný košťýt, kterým nás v hospodě obdaroval jakýsi hodný Valach, byl svěřen nejstřízlivější osobě, Jindrovi Lackovi. Akční filmy z džunglí byly proti naší cestě slabým odvarem. Propadali jsme se do strží, plazili se do srázů, brodili se potoky, prodírali se houštinami. Na chalupu jsme došli k ránu jako blátivé přišery. Přežili to všichni, i skleněný košťýt. Zoceleni podobnými akcemi jsme se pak vrátili do civilizace.

Dnes jednou za měsíc muzicíruji jako trombonista v kapele Jirky Růžičky Kampa Jazz Band. Texty pro okruh známých a přátel píšu dál a naše přátelství s Petrem trvá. ☒